

Devlet Kapitalizmi Dönemi ve İşçi Sınıfı (3)

İçeriği Yazan: [Evren ÇAVUŞOĞLU](#) [1] Zaman: Cts, 04/07/2009 - 06:00

Referans İçerik: [Devlet Kapitalizmi Dönemi ve İşçi Sınıfı \(1\)](#) [2]

Referans İçerik: [Devlet Kapitalizmi Dönemi ve İşçi Sınıfı \(2\)](#) [3]

Yazar Bloğuna Ekle: Yazarlar Bloğunda Görünsün

Devlet kapitalizmi uygulamasının (Devletçiliğin) başladığı yıllardan itibaren, üzerinde durulan en önemli konulardan biri de toprak reformu olmuştur. Çünkü alınan çeşitli önlemlere rağmen, ilk 10 yıllık dönemde (1923 - 1933) tarımdaki gelişme sınırlı kalmış ve mülkiyet ilişkileri, hızlı bir üretim artışını ve modernleşmeyi önemli ölçüde engellemiştir.

Doğu ve Güneydoğu'daki feodal, yarı - feodal yapı sürmekte ve ülkede yaygın olan toprak ağalığı düzeninde hiçbir değişim görülmemektedir. Doğu ve Güneydoğu Anadolu'nun proleter ve yarı-proleter nitelikli köylüleri, feodal dönemde olduğu gibi beylere karşı angarya, vergi ödeme, üründen belirli bir pay verme gibi yükümlülükler altındadır. Köylülerin çalışmak için büyükşehirlere gitmesi bile, bey'e (mir'e) ödeyeceği vergisinde bir değişim yaratmamaktadır.

Yalçın Acar bu konuyu, **"Dersim'de Seyit Rıza 230 köye hükmetmektedir. Muş ovasının önemli bir kısmını mülkiyeti altında bulundurmış olan Hacı Musa, topraklarından geçenlerden bağ almaktadır"** diye belirtmiştir.

Orta ve Batı Anadolu'da ise yarı - feodal yapı çökmüş, derebeylik ilişkileri tasfiye edilmiştir. Vergi ve angarya kalkmıştır, fakat köylünün bağımlı durumu sürüp gitmektedir. Doğan Avcıoğlu bu durumu şöyle dile getirmektedir:

"Maraba ve özellikle ortakçı adı altında boğaz tokluğuna çalıştırılan geniş bir köylü kitlesi bulunmaktadır. Kastamonu'da büyük çiftlik sahibi bir toprak ağasının sözleriyle, ortakçılık en faydalı usuldür."

Türk tarımı, görüldüğü gibi toprak ağalarının ve tarım burjuvazisinin elindedir. Tarım işçileri ve zaman zaman küçük üreticiler alabildiğine sömürülmektedir.

Hükümetin ve dönemin yöneticilerinin, toprak ağalığını kaldırmak konusunda bir takım çabaları da olmuştur. 14 Haziran 1934'de çıkarılan bir yasa ile toprak dağıtımı konusunda hükümet yetkileri arttırılmıştır. Bu yasadan sonra 1938'e dek yine topraksız köylülere 2.999.825 dönüm toprak dağıtılmıştır; fakat bu rakam, argo tabirle "devede kulaktır". Köylünün ürün öncesi nakit sıkıntısını gidermek için Ziraat Bankası devreye sokulmuştur. Köylüye tohumluk dağıtımı ve Ziraat Bankası aracılığıyla modern tarım araç ve gereçlerinin uygun fiyatlarla dağıtılmasını öngören meclis kararları çıkarılmıştır. Bu yöntem ise Türkiye'de finans kapitalin ortaya çıkmasıyla neticelenmiştir. (Ziraat Bankası örneğinde görüldüğü üzere)

Mustafa Kemal Atatürk 1936 yılında Toprak Kanunu'nun bir neticeye varmasını "Kurultayın yüksek himmetinden beklerim" demiştir. Sözlerini İsmet İnönü, 1936'da CHP kurultayında toprağı taksim edilmiş yerlerimizde bile köylünün yarısına yakını topraksızdır sözleriyle desteklemiştir.

Mustafa Kemal'in ziraat ve topraksız köylü hakkındaki görüşlerini aktaracak olursak:

"Milli ekonominin temeli ziraattır. Bunun içindir ki ziraatte kalkınmaya büyük önem vermekteyiz. Köylere kadar yayılacak programlı ve pratik çalışmalar, bu maksada erişmeyi kolaylaştıracaktır."

"Fakat bu hayati işi, isabetle amacına ulaştırabilmek için önce, ciddi etütlere dayalı bir ziraat siyaseti tespit etmek ve onun için de, her köylünün ve bütün vatandaşların kolayca kavrayabileceği ve severek tatbik edebileceği bir ziraat rejimi kurmak lazımdır. Bu siyaset ve rejimde önemli yer alabilecek noktalar başlangıçta şu olabilir:

"Bir defa memlekette topraksız çiftçi bırakılmamalıdır. Bundan daha önemli olan ise, bir çiftçi ailesini geçindirebilen toprağın hiçbir sebep ve suretle, bölünemez bir mahiyet alması. Büyük çiftlik sahiplerinin işletebilecekleri arazi genişliği, arazinin bulunduğu memleket bölgelerinin nüfus kesafetine ve toprak verim derecesine göre sınırlandırmak lazımdır."

"Küçük, büyük bütün çiftçilerin iş vasıtalarını arttırmak, yenileştirmek ve korumak tedbirleri, vakit geçirilmeden alınmalıdır."

Fakat rejim, sınıfsal olarak kendini, her ne kadar itiraf edemese de tarım burjuvazisine dayandırdığı için "Toprak Reformu" bir hayal olmaktan ileri gidememiştir.

Ziraat Vekâleti, 3130 sayılı kanunla 3 milyon lira vererek çiftçilere tarım araç ve gereçleri sağlamıştır. Tarlaların sürülmesi için çiftçiden istenen ücret, maliyetlerin çok altında tutulduğundan büyük çiftçiler makine satın almak yerine, bu işi ucuz fiyata devlete yaptırmaya başlamıştır. Kapitalist (büyük toprak sahibi) çiftçiler devletin bu sübvansiyonundan yararlanmaya başlamışlardır. Çiftçiye yardım olsun diye çıkarılan bir kanun, köy ağalarının ve tarım burjuvazisinin palazlandırılmasını sağlamıştır.

Tarım sektöründe tefecilik ise alabildiğine hüküm sürmektedir. Hükümet tarım emekçilerini sömüren, tefeci faizine yönelik bazı kanunlar çıkarmıştır. Ödünç Para Verme İşleri Kanunu adı verilen 2297 sayılı kanunla tefecilikle mücadele yapılması öngörülmüştür.

Bu kanunla birlikte bankalar hariç ödünç para veren gerçek ya da hükmi şahısların hükümetten izin alması zorunlu tutulmuştur. Gerekli izni almadan, ödünç para alıp faizcilik yapanlara veya beyanlarındaki faiz oranlarında daha fazla faiz alanlara veya faiz hadlerini gizleyenlere tefeci denir. Kanunda tefecilik yapanlara hapis cezası, para cezası, kamu hizmetlerinden yararlanamama ve aynı işi 3 yıl yapmasını engelleyecek yasaklar konulmuştur.

2279 sayılı kanunun yerini beş yıl sonra, 3999 sayılı kanun almıştır. 3999 sayılı kanunla en yüksek faiz haddi %8,5 olarak kabul edilmiştir. Açık krediler için ise faiz haddi %12 olarak kabul edilmiştir.

Bu kanunların çıkarılması tefecilerin asıl yoğun olduğu tarım sektöründeki hareketlerini kısıtlayamamıştır. Bu kanun zaten tarım sektöründe etkili olarak da uygulanabilmiş değildir. Kanun, sadece tarım dışındaki tefeciler üzerinde etkili olmuştur. Tarım kredi ve satış kooperatifleri ise tefeci tüccarların çıkarları ile bire bir bağdaşan kurumlar olmuştur.

1932-1939 yılları arasında, devlet buğday ve sınaî ürünlerin fiyatlarına yönelik kimi müdahalelerde bulunmuştur. 1932 yılında Hükümetçe Ziraat Bankası'na Mubayaa Ettirilecek Buğday Hakkında Kanun adı verilen 2056 No'lu bir kanun maddesi çıkarılmıştır. Çıkarılan bu kanunun amacı buğday fiyatlarındaki dalgalanmaları engellenmesidir. Bu kanunla birlikte buğday fiyatlarında büyük düşüşler görülmüştür ve çiftçilere düşük fiyatlar ödenmiştir. Buğdaya düşük fiyat verilmesi de ücretlerin düşük tutulması sayesinde mümkün olmuştur. Reel ücretlerde aşağı yukarı sabit kalmıştır.

Kanunun gerekçesinde, köylünün ürününü bir an önce elinden çıkarma isteğinden ötürü, belli aylarda tarım ürünlerini fiyatlarında aşırı bir düşüklüğün meydana geldiği ve üreticinin bu durumdan zarar gördüğü belirtilmiştir.

Bu kanundaki buğday üzerindeki gümrük resminin gerektirdiği takdirde hükümetçe indirilebileceğine dair madde İktisat Encümeni tarafından ortadan kaldırılmıştır. Böylece kanun küçük çiftçileri tüccarlara karşı koruyan bir hale gelmiştir.

Korkut Boratav bu kanunu şöyle değerlendirir:

Piyasada şartların çiftçi lehine döndüğü zamanlarda gümrüklerin indirilmesine imkân veren dengeleyici hükmün çıkarılması ise, çiftçi ve ticaret-sanayi çıkarlarının çatıştığı durumlarda, çiftçi çıkarlarının gözetildiğini gösteren bir delil olarak gösterilebilir.

Dönemin ekonomisinin ana karakteristiğini incelediğimizde; sermaye yaratılması için, emekçi sınıfın üstüne basılmış olduğu çok açık görülmektedir. Buğday çiftçileri ve işçi sınıfının üzerine binilerek; devletçi politikaların amaçladığı sermaye birikimine bir nevi ulaşılmıştır.

Küçük çiftçilerin ürünlerini pazarlayan ticari sermaye ve doğrudan piyasaya ulaşabilen büyük çiftçiler devletçilik döneminde en fazla yarar gören kesimlerden biridir. Tarım burjuvazisi adını verdiğimiz bu kesim iktidara en yakın ve en fazla etkide bulunan kısımdır ve diğer toplumsal sınıflarla arasında çelişkiler olduğunda devlet tarafından tercih edilen ve çıkarları kollanan kesimdir.

Sonuç olarak;

Burjuva demokratik devrimle kurulan Türkiye Cumhuriyeti, kapitalist üretim ilişkileri çerçevesinde ekonomik bir altyapı ve bu altyapının gerektirdiği üst yapı kurumlarını oluşturmaya çalışırken, işçi sınıfını sömürmüştür. Zaten kapitalist bir toplum oluşturma kuralı da işçi sınıfı ve emekçilerin sömürsünden geçmektedir. O devirde yaygın olan burjuva demokratik devrimler, ulusal pazara hâkim olmak ve kendi emekçilerini sömürüp kapitalist toplum düzenine ulaşmanın bir vasıtası olmuşlardır. Modern kapitalist topluma ulaşabilmenin yolu sermaye birikimini sağlamak ve gerekli insan malzemesini yetiştirebilmektir. (Burjuva Demokratik Devrim ile Milli Demokratik Devrim birbirinden farklı olgulardır.)

Devletçilik uygulamaları ile de orta ve küçük Türk ticaret burjuvazisi, diğer bir deyişle; milli ticaret burjuvazisi oluşturulmuştur. Kurucu kadrolar, komprador burjuvaziyi saf dışı bırakırken kendi yarattığı milli burjuvazi ile el eledir. Yaratılan ticaret burjuvazisi daha sonra büyüyerek, yeni büyük Türk burjuvazini oluşturmuştur. Burjuvazinin yaratılması ise "Toprak Reformu" gerçekleştirmek isteyen kurucu kadroların, bu amacından vazgeçmesine yol açmıştır. Yeni burjuvazi, "Toprak Reformuna" karşı çıkmış ve kurucu kadrolar yoksul köylünün yanında yer alamamıştır. Zira yeni burjuvazinin en temel gücünü tarım burjuvazisi oluşturduğundan, hem tarım burjuvazisini desteklemek hem de

“Toprak Devrimini “gerçekleştirmek imkânsızlaşmıştır.
(Bitti)

@PolitikaDergisi

Yorumlar

- [Eko-Politik](#) [4]

Kaynak URL (25/04/2024 - 10:50 tarihinde yazdırıldı):

<http://www.politikadergisi.com/makale/devlet-kapitalizmi-donemi-ve-isci-sinifi-3>

Bağlantılar:

[1] <http://www.politikadergisi.com/pd-uye/evren-cavusoglu>

[2] <http://www.politikadergisi.com/makale/devlet-kapitalizmi-donemi-ve-isci-sinifi-1>

[3] <http://www.politikadergisi.com/makale/devlet-kapitalizmi-donemi-ve-isci-sinifi-2>

[4] <http://www.politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/eko-politik>